Ročník XII. — Číslo 43. Kvasilov dne 31. října 1937. Opłata pocztowa uiszcz. gotówką. 35 gr.

Hlas Volyně

Týdeník věnovaný českým zájmům v Polsku.

Rukopisy se nevracejí.

ADRES REDAKCJI: KWASIŁÓW - CZESKI

Stůjmež v poznané pravdě — braňte pravdy až do smrti — to jest velké naučení Husovo a naučení z jeho života.

T. G. Masaryk.

Inž. Alois Knotek:

Těm, kteří umřeli — a žijí...

Nastal smutný den dušičkový. Vzpomínáme na mrtvé, jdeme na hřbitov, svaté pole a vzdycháme hlub ce: „Hřbitove, hřbitove, zahrado veliká, co do tebe sejou tak vzácná semena!" Přistupujeme nějak nesměle ku hrobům s kyticí květů, zapalujeme svíčky a do srdce nám vstupuje žal. Nad námi zachmuřené, plačící nebe, kolem nás štíhlé cypřiše, thuje nebo zeravy, keře plné melancholie a smuteční vrby. Na hrobech, na pomníkách, všude studené bílé květy chrysantém, jejich jemné lístky bez vůně podzimní vítr nemilosrdně rve a po hřbitově roznáší...

Celá naše nová vlast, republika polská, je velikým hřbitovem, zemí vysokých mohyl. Oko slzou se kalí, vzpomínáme na všecky války, boje a utrpení lidu, potoky krve prolité na oběť za svobodu a neodvislost národa.

Také země volyňská je poseta zelenými rovy. Spočívají v nich sen věčný bezejmení vojíni, kteří se nelekali smrti a kladli své životy radostně na oltář vlasti. Všichni ti neustrašení bojovníci neumřeli, dnes jich vidíme, žijí v našich vzpomínkách, oteplují naše srdce vřelým pocitem. Obdivujeme jejich chrabré činy a naše rty chvějí tichou modlitbu za pokoj jejich duší. Budiž jim země lehkou...

Smutný den dušičkový. Vzpomínáme těch, kteří umřeli, ale žijí, věčně žíti budou v myslích osvobozeného národa. Odhalujeme majestát Maršálka Piłsudského, jednu z těch gigantických postav, které v dějinách národů objevují se jednou za celá století, zříme rytíře, národního hrdinu a hluboce kloníme svá čela před duchem největšího syna republiky polské. Stojíme dlouho, dlouho a ze srdce našeho plyne: „Requiem aeternam".

A hned vynořuje se druhý, nám tak sladký a milý obličej: Zříme našeho prvního presidenta osvoboditele národa českého Tomáše Masaryka. Tam daleko od nás, z tichého zákoutí hřbitova lánského s šumem podzimního větru hrajou zvuky mocných zvonů, neboť on zapálil plamen v srdci národa českého plamen svobody, který již žádná síla neuhasí...

Už není na Hradčanech ta hlava stříbrná, ale žije, žíti bude, neboť vždy hájila pravdu a mír. „Na vědci a filosofu nectíme jeho nadání, nýbrž velikost snahy jeho po pravdě. Náš život, naše názory a přesvědčení, naše společenské vztahy jsou obtěžkány množstvím lží docela zbytečných. Pravda, poctivá pravda, skutečné poznání nemůže nikomu způsobiti škody. Kdyby se svět více řídil poznáním a pravdou, bylo by méně válek, ba nemusely by býti žádné. K obraně bude právem použito vědy, ale pěstovati vědu proto, aby ji použito bylo k násilí, k vedení útočné války, je zločin. Musíme konečně rozeznávati právo a násilí, pravdu a lež, skutečnost a myšlenku, musíme hledati pravdu také v těch případech, v nichž bylo dříve sahano ku zbraním." —

Takovou závěť zanechal zemřelý první president a osvoboditel Masaryk národu svému.

Věnujme také vzpomínku a tklivou zádušní modlitbu našemu krajanskému vůdci, zakladateli, vydavateli a prvnímu redaktoru „Hlasu Volyně" Antonímu Pernému, který tam na tichém hřbitově kvasilovském odpočívá v pokoji.

Kvasilovský hřbitov ve svém lůně hostí mnoho vzácných semen. Odpočívají tu první našinci, kteří přišli na Volyň, aby tu v potu tváři vydělávali svůj chléb. Neměli tehdy na růžích ustláno a jejich rodiny ještě dnes poznávají, že každé hospodářství nese na vratech znamení užasné práce.

Ti první našinci odchází jeden za druhým na kvasilovský hřbitov, který se plní, roste, rozšiřuje...

Je nás nekonečná řada na Volyni, rosteme a umíráme a dále se rodíme a zase hřbitovy nás ukládají k věčnému spánku. A v ten dušičkový den si nejlépe připomínáme pomíjejícnost tohoto vezdejšího světa, všecko kosí nemilosrdně smrť — chvála, sláva — jako polní tráva. Od všech hrobů našinců, ať již odpočívají kdekoliv na volyňských hřbitovech od Boratyna, Mlynova, Verby až do Dubna, Mizoče a Zdolbunova věje v podzimní den dušičkový chlad, smutek a melancholie.

My žijící nenecháváme mrtvých našinců na volyňských hřbitovech bez vzpomínky, ani jednoho nevynecháváme, za všecky se modlíme jak umíme, aby jim země byla lehkou.

Pax vobis!

ÚVAHY K 28. ŘÍJNU.

Mnohokráte již na tomto místě jsem zaznamenal, že nejlépe oslavíme státní svátek, budeme-li hloubat samy nad sebou: nad svými činy a jednání své podrobíme autokritice. Budeme-li se snažit býti lepšími než jsme, bude naše obec lepší a spořádanější a celá naše česká volyňská větev. Jinak tomu není možno. Nemůžem při těchto oslavách jen suše zaznamenati fakty událostí. Toto mnohokráte jsme činili a opakovali. Každý zná pochod dějin k 28. říjnu, ale ne každý jasně pochopuje význam svátku obrození dnešního moderního člověka demokratického státu.

Až do roku 1848 co Čech, to byl panský poddaný a otrok. Habsburský režim nás zničil. Do toho roku jsme měli jen baráčníky a chalupníky. Statkařů měli jsme jen pomalu. Utlačovali nás nekřesťanský. Po roce 1861. se nejvíce uplatňoval stav mlynářský, z něho vyšel Ladislav Rieger. Karel Hynek Mácha a Josef Manes. Stav zemědělský a pivovarnický nám daly: Bedřicha Smetanu, Vojtu Naprstka. Stav kovářský do literatury uvedl Svatopluk Čech. Jsou to lidé, kteří přímo buď nepřímo byli zúčastněny na našem osvobození.

Každý národ musí míti dvě ruce, jedna vodí pluh a druhá vládne nad strojem. Národ nuzáků, kterému schází světlí a školení lidé, dá se snadno ovládat. Takový národ se nemůže bránit. Nebát se a nekrást. Pracovat pro obecní prospěch. Národ sdružený jest národ silný. Kdykoli jsme vítězili — vítězili jsme silou ducha, praví Palacký. Našim úkolem jest vychovati občany kulturně vyspělé, kteří by dovedli lépe řídíti běh našeho duchovního života než my. Takoví lidé potřebují předběžné přípravy školské a společenské. Nepraví lidé nás mohou uvést na nepravou cestu. Myšlenka, že samy si dáme rady a ideových vůdců nepotřebujeme jest mylná. Konečně lid musí pochopit, že jenom dobře orat jest málo. Potřebujeme samostatné, osvícené

(Pokračování na str. 3.)

Osvětová hlídka.

Skleněné zázraky.

Sklo těžké jako železo a soukané v jemných vláknech jako hedvábí, sklo, jež zastavuje X paprsky jako olovo, sklo, jež je pevné jako kujná ocel, sklo, které lze rozpálit do běla a vsunout do vody aniž by popraskalo, sklo, používané jako potrubí k rozvádění kyselin, sklo dokonale podobné diamantu — to je několik triumfů moderního sklářského průmyslu.

Ačkoli sklo je známo už mnoho tisíciletí a nalézá se v přírodě jako černý, opaleskující minerál, zvaný obsidian, přece bylo ponecháno moderní vědě, aby nám odhalila podivuhodné vlastnosti této neobyčejné látky. „Křehký jako sklo“ je staré rčení, které už více neplatí. Sklo ve skutečnosti podrží tvar i pod tlakem, který rozmačká kov jako brambory.

Snad je to těžké uvěřit, ale potvrzují to zkoušky v Corningově vědecky vedené sklárně, kde se vyrábějí všechny možné druhy skla, od láhví až po dvoumetrová hvězdářská zrcadla. Odpor skla vůči tlaku a drcení je nesmírně veliký. Bylo by třeba osmi plně naložených vagonů, vážících asi 300 tun, aby rozdrtily malou skleněnou krychli o straně dlouhé pět centimetrů. Tomuto tlaku podlehne spíš kujné železo, než sklo.

Jsou tři hlavní druhy skla. Sodnaté sklo, z něhož se vyrábějí láhve a okenní tabulky. K výrobě tohoto skla se používá písku, vápna a uhličitanu sodného, nebo-li obyčejné sody. Olověné sklo obsahuje olověné soli místo vápna. Broušené sklo, které bylo tak oblíbené před dvaceti lety, bylo olovnatým sklem, jež má vysoký lesk a lze je dokonale vybrousit. Do skla možno přidati tolik olova, že se jeho váha vyrovná šedé litině. Tohoto skla se používá pro ochranné brýle proti ničivým účinkům X paprsků.

Všechny průhledné předměty ohýbají světelné paprsky v určité míře a tento stupeň je nazýván indexem lomu. Čím více se světlo ohýbá, tím více jiskří. Index lomu diamantu činí 2.42, kdežto index nejlepšího olovnatého skla je pouze 2.00. A tak dodnes nedovedeme dokonale napodobit diamanty.

Proč horká láhev, vsunutá do studené vody, praskne? Představme si bochník z bláta jaký si dělají děti po dešti. Slunce vysouší jeho vnější část, která popraská a odpadává od vlhkého vnitřku. Totéž se děje se skleněnou nádobou, když ji ponoříme horkou do studené vody. Když se vrchní vrstva skla ochladí, snaží se scvrknout do původní velikosti, odprýskne od spodní, ještě teplé vrstvy, a protože je sklo křehké, praskne po celé vrstvě. Ale sklo, vyrobené z určitých silikátů lze rozpálit do běla a přece, když je vhodíme do studené vody, nepopraská. Proč? Tím se dostáváme ku třetímu druhu skla.

Borax, nebo kyselina borová, byvši přimíšena ke sklu, skýtá mu tu vlastnost, že se zahřáto velmi málo roztahuje a ochlazeno, velmi nepatrně sráží. Sklo, vyrobené z takových složek, nepodléhá proti tlakům, které trhají obyčejné sklo, když bylo zahřáto a prudce ochlazeno. Proto je možno péci v nádobách z určitého skla maso i moučníky, aniž by popraskaly.

Pečení ve skle je hospodárnější než v kovu, protože sklo má menší schopnost vyzařovat teplo. Dáte-li skleněný talíř pod hliníkový kastrol, postupuje pečení rychleji.

Dnes se vyrábí sklo všech možných druhů, dokonce i takové, jež propouští jen ultrafialové paprsky, vhodné pro fotografování ve tmavé místnosti. Věda vyrobila sklo, jež zarazí kuli z vojenské pušky a sklo tak křehké a tenké, že je prorazí lidský dech.

Podzim v poli.

Ticho je v poli — vše se již
ke spánku dlouhému chystá;
na všecko padá mdloby tíž...
veselí nemá zde místa.

Všecko, co mělo, vydalo —
mír a klid přán buď též poli!
S lidem vstávalo, lehalo,
ví také, život jak bolí.

Zatím však v dáli nezmlká smích,
a v dětské, mladistvé hrudi
— podzimní puky na větvích —
nové se naděje budí.

V žilách pole již tuhne krev,
prsa mu dýchají v klidu...
Jen z hloubi zní to jak vážný zpěv
o věčném životě lidu.

A. E. M.

Oznámení.

Z Hulče.

Posvícení v Hulči se odbude vyjímečně letos dne 7. a 8. listopadu.

Výbor Českého klubu.

Besídka.

Inž. Alois Knotek:

Historie jedné vesnice.

(Pokračování)

Časy byly klidné. Našinci v Hloupětíně nevěděli docela ničeho o dalekém a širokém světě. Žili ve své tradici, svým českým životem. Nikdo jich neobtěžoval, ani úřady, ani berní správa. Zaplatili daně jedenkráte za rok a bylo dobře, byli svými pány, nikdo jich netýral. Noviny ve velikých městech vycházely, ale čtenářů po venkově mnoho nebylo. A potom, kdy by se rozčiloval politikou? Ve světě bylo všude dobře. Na vojnu v r. 1866 ani jeden hospodář z Hloupětína nešel. Nikdo nedostal obsilky. Auta nejezdila, radio spalo, jen „místní“ noviny pracovaly. Stará Paluchová, rozená sestra nebožtíka Matějíčka z Kiverců, která urodila a vychovala 12 synů a žádnou dceru, byla odborným reportérem živého slova. Dej jí Panbůh lehké odpočinutí. S dětmi mnoho zkusila, jako mezek na ně pracovala, šila, vařila, prádlo prala, v samých dětských sporech žila, ze zlosti chraptěla a kašlala, každý den ji do hrobu připravovaly.

— Či ty jsi dítě, Vláďo? Snad tě cikáni z Košic tátovi neprodali. Proč jsi Mařeně strkal brouky za košili a cos mi to, uličníku, nasadil pod kvočnu za vejce? Smrt jsem z toho mohla míti! Vypadá to jako Ancikrist! Dvanáct vás mám, ale žádný není takový lump jako ty! —

— Uvidím-li tě ještě jednou, že trápíš kočku, udělám ti to samé, co ty jí. Vytáhnu ti uši, štípnu tě, kopnu.

— A co mi, mámo, uděláte, když ji pověsím za ocas? — tázal se nevinně Vládík.

Paluchová vstávala o čtvrté a rovnou vycházela do chalup. Tu viděla, jak hospodář teprve vstával a koně v chlévě řechtali, večer jich zapoměl napojiti. Selka se v lůžku ještě obrátila, sténala, že hlava jí bolí. V jiné chalupě viděla na stole něco důležitého od večeře a přece byl pátek, den postní. Motyčková vyháněla krávy na pastvu na kobyle a Vládík křičel z otevřeného okna na celé kolo:

— Mámo, kobyla šedí na kobyle!

A co se to stalo s Petržilkou? K jeho ženě musela přijíti pomocnice ku porodu, nikdo nevěděl, co jí bylo? Svíjela se v křečích, plakala jako fortepiano a nic z toho. Muže nebylo doma. Odešel do města, aby koupil kůži na vysoké boty. Tam zapoměl jako na smrt, co má na starosti. Chodil od krčmy do krčmy a celý den vzpomínal, nic platno. Potom se ve městě u Židovky vyspal, ráno po zaplacení mu zbylo ještě tolik, že mohl koupiti ženě gumové podvazky a vrátil se domů. To bylo křiku a nářku, žena se mohla z toho zbláznit. Peníze utratil a ještě se přivlékl jako vymačkaný citron! —

— Vidíte, ona byla ještě v posteli. Vypasená, tloustne vůčihledě a děti žádné. Kdo ví, za jaké hříchy ji Bůh trestá. Co já, ubohá, s dětmi zkusila, nežli jsem je vychovala a z nich šest do Kanady vypravila. Pořádná a věrná žena musí děti míti, kdyby nechtěla. Nevíte, co se stalo, té „hrubé“ Voženílkové, když ji odzvonili umíráčkem? Její duše pustila se rovnou do nebe. Brána zavřená. Klepá. Otevřel jí portýr v livreji se stříbrnými knoflíky a zavedl do kanceláře. Nebyla ještě devátá, musela čekati, než přijde sv. Petr.

— Kde máte dokumenty?, tázal se kancelista, aby vše připravil k jednání, — nevíte, že každý člověk musí míti cestovní pas, chce-li býti spase-

Z Rovna.

Správa Odboru ČMŠ a Těl. Jed. „SOKOL“ v Rovně oznamují, že posvícení v Rovně koná se dne 13. a 14. listopadu 1937.

Tanečná zábava kona se jen v sobotu 13. listopadu. Je to poslední posvícení v našem okolí; neomeškejte se pobavit za zvuků hudby 44. p. p. v Rovně.

Z Mírohoště.

Těl. Jed. „SOKOL“ v Mírohošti pořáda dne 31. října t. r. velkou taneční zábavu. Začátek o hod. 15. Vstupné 0·49 Zl. O hojnou návštěvu prosí

Výbor.

Poděkování.

Konsulát Československé Republiky v Kvasilově touto cestou srdečně děkuje všem spolkům a jednotlivcům, kteří prostřednictvím zdejšího úřadu hrojevili vládě Československé Republiky upřímnou soustrast nad skonem prvého jejího presidenta prof. T. G. Masaryka.

Vladimír Svárovský
konsul.

Úvahy k 28. říjnu.

(Pokračování ze str. 1.)

a hodnotné povahy. Národnostní předválečný útisk byl tomu příčinou, že povahy takto vychované staly se duševně méněcennými. Přímá a přirozená výchova jest v stavu dáti lidu přímého, hodnotného a nechytráckého člověka. Naši dědové, kteří měli možnost v staré Vlasti se vychovati jen z části národnostně, vykonali na Volyni svůj úkol dobře. V nezávidění hodných hmotných poměrech instiktivně vybudovali své školství, jak jen tomu tehdejší poměry dovolovaly. Oni plně pochopovali význam školy. Neboť praví se, že každého spořádaného občana poznáš, jak se stará o svou školu. Jest to samozřejné a doba dnešní potřebuje zvlášť občanů světlých. Vzdělaný člověk snadněji si může předpokládati „běh příštích“ věci a orjentovati se v otázkách do kterých ho postaví život.

(Dokončení příště.)

Kronika.

Zimní Pomoc pro nezaměstnané.

Dne 29. října odbyla se na královském zámku schůze hlavního komitetu Zimní Pomoci pro nezaměstnané za přítomnosti Pana Presidenta R. P., Maršálka Śmigłého Rydza, Paní Maršálkové Piłsudské, vlády v čele s p. premjerem a j.

Na schůzi min. p. Kościałkowski stvrdil, že loňského roku bylo sebráno 33 mil. 100 tisíc Zl., které byly rozdány mezi 1 milion a 100 tisíc nezaměstnaných a půl milionu hladových dětí bylo doživováno.

Letošním rokem akce bude znovu podniknutá. Komitet vydal povolání k veřejnosti a doufá, že letošní rok přinese znovu úspěch této akci pro lidí, potřebující pomoci v zimě.

Dr. Schmidt ve Varšavě.

Rakouský státní tajemník pro zahraniční věci dr Quido Smidt přijel dne 26. října na návštěvu do Varšavy. Provází ho vyslanec Hoffinger a legační rada dr. Chlumetzky Löwenthal.

Před odjezdem do Polska poskytl státní tajemník rakouský Qido Schmidt rozhovor zástupci Polské tiskové kanceláře, jemuž sdělil m. j., že účelem jeho cesty do Polska je jednak podepsání kulturní dohody mezi oběma zeměmi, jednak ukázat, jak velký význam přikládá Rakousko vztahům k Polsku, s nímž má tolik společných zájmů.

Velké japonské vítězství u Šanhaje.

Reuterův zpravodaj sděluje ze Šanhaje, že japonská vlajka byla vztyčena na Severním nádraží dne 27 října v 6 hod. 50 minut po ústupu Číňanů, jejichž fronta se dala na zpětný pohyb o 15 minut dříve.

Čapej je téměř celý v plamenech. Kouř zastíra celý obzor. Požár se prostírá na několik čtverečních mil. Číňané před ústupem zapalovali budovy a přivodili k výbuchu minové podkopy.

Pád Gijonu a Ovieda.

Dne 21. října Francovo vojsko obsadilo Gijon a Oviedeo.

Pád Gijonu tvoří podle úsudku britského tisku novou strategickou situaci ve Španěisku, velmi povážlivou pro valencijskou vládu. Po zhroucení asturské fronty uvolňuje se asi 100.000 mužů Francova vojska, kteří mohou býti okamžitě odeslání na jiné frontové úseky.

Vytvořila se tak jediná velká bi-

---

ný. Kdy jste se narodila, kde, čím se živila, co dobrého učinila? —

V tom vstoupil sv. Petr. Dobře, pravil, hledej v knihách, shodují-li se údaje s pravdou zdá se mi, že tu není všecko v pořádku. —

— Narodila se, byla dívkou, ženou, pracovala pilně, jako všechny české ženy na Volyni, dobrodiní činila, almužnu dávala, modlila se, byla vždy spravedlivou, po mužích se neotáčela, ale rubrika děti je prázdnou. A to je nejdůležitější pro vstup do nebe! — Děti jsi neměla, ženo, nemohu ti pomoci, musíš na dvacet let do očistce — pravil vážně sv. Petr a skončil jednání.

Ranní noviny šly v Hloupětíně od chalupy k chalupě. Stará Páluchová vykonávala svoji zpravodajskou službu svědomitě a pilně. Pracovala v letech šedesátých, sedmdesátých a ještě na počátku sedmdesátých. Potom se její žurnalistická činnost skončila na věky, ale památka po ni žije ...

V Hloupětíně založený zůstal po příkladu jiných obcí „Dobrovolný sbor hasičů.“ Všichni mužové v síle věku k němu náleželi. Velitel Masojídek býval před lety hasičem v Protivíně v Čechách, byl vysloužilý vojín od pionérů, dovedl v krátké době v Hloupětíně přivésti k takové dokonalosti, že se v létě pořádala veřejná cvičení pod širým nebem. Bývaly to okázalé slavnosti pro Hloupětín. Hosté a zvědavci přijeli z daleka i blízka. Obyvatelstvo jásalo z nadšení. Napekly se koláče, buchty s mákem, vařily knedlíky se zelím a pekla vepřová pečeně v každé chalupě pro hosty. Také pití bylo dost. Pro ženské pohlaví vyvařená voda z jablek a hrušek dobře slazená a ve sklepě chlazena bývala pravdivou pochoutkou. Hasičský sbor přivezl až z Ostroga několik soudků piva. Vodka byla za „babku“ a velitel Masojídek uměl připraviti víno z ovoce, které se vyrovnalo jakostí burgundskému nebo tokajskému, rozumí se, že stáří mu dodávalo dobré vlastnosti. Ruměnilo tváře a otravovalo krev zlou žádostí. Nebylo divu hloupětínské holky byly daleko, široko známé pro svoji krásu, ztepilost, dovedly býti lákavými a třeba v syrovém dubu roznítiti oheň. Tak se o nich mluvívalo. Něco pravdy na tom bylo, když si je brali za ženy čeští sedláci z dalekých vesnic a nikdy prý toho nelitovali. Vnadné dcery hloupětínské, nalezneme až za řekou Zbytinkou, dále v Brodovu, v Mobylanech, Vitoltuvce, možno se zmíniti o jedné, která se provdala za našince až do Berestečka nad řekou Styrem. Jen zřídka se stává, aby naše dívka stala se ženou Ukrajince nebo Rusa. Mluví se, že takový svazek nepřináší štěstí rodinné. V Lucku našel jsem opravdu několik šťastných rodin polských, v nichž mladá paní byla rozenou Češkou.

Veřejné cvičení hasičů hloupětínských! Zvěst ta letěla po všech osadách dalekých i blízkých. Sám učitel Fingbein sestavil program:

— V neděli, dne 30 června t. r. koná se veřejné cvičení dobrovolných hasičů v Hloupětíně s obecní stříkačkou. Ústroj hasičů pohotový. Hudba domácí. Kapelník Josef Nedbal. Nový kontrabas od firmy Červený v Hradci Králové. (Poznámka: Bude-li toho dne dopoledne pršet, koná se cvičení odpoledne. A stane-li se, že by pršelo odpoledne, bude cvičení ráno.)

Podpis: Velitel sboru dobrovolných hasičů v Hloupětíně:

Masojídek.

Po cvičení, které se vydařilo, protože nepršelo ani ráno, ani odpoledne pořádala se v Hostinci u Švetásků přednáška a po ní taneční zábava, na kterou se netrpělivě čekalo.

(Dokončení příště.)

ťevní linie. Levicové listy prohlašují, že tato předvídaná změna v situaci byla směrodatnou pro náhlý obrat italské taktiky v neintervenčním výboru. Řím doufá, že v době, kterou si vyžádá vyšetřováním mezinárodních komisí ve Španělsku, budou míti nacionalisté dosti času, aby prakticky rozhodli válku ve svůj prospěch.

Franco nyní ovládá 66 proc. Španělska.

Provincie Guipuzcoa, Biskaja a Santander, které se dostaly do Francových rukou, mají rozlohu 20.500 km čtv. a 2 miliony obyvatel

Generál Franco, oznamuje dále Havasův zpravodaj, ovládá nyní 66 proc. z celého španělského území a 72 proc. obyvatel Španělska.

Hlavní stan Francovy armády oznamuje: Nacionalisté pokračovali v Asturii v čištění a obsadili všechna důležitá střediska a všechny důležité silnice. V neděli padlo do nacionalistických rukou 3000 zajatců.

Řádění pirátů ve Středozemním moři.

Francouzský nákladní parník „Oued Mellah" s nákladem obilí byl na cestě z Port Liautey do Port Vendres. Ve vzdálenosti 75 kilometrů východně od Balear bombardovalo neznámé letadlo parník a těžce jej poškodilo. Posádka parníku se musila zachrániti v člunech a později byla převzata dvěma francouzskými torpedoborci. Parník „Oued Mellah" je zničen a již se potápí.

Oficiální italská zpravodajská agentura oznamuje ze St. Jean de Luz, že nezjištěný německý parník byl bombardován a potopen u Cartageny. Podrobnosti nejsou dosud známy. Též celé jméno lodi není známo, nýbrž jen polovina jména, znějící Wilhelm.

Vláda USA. bude v Bruselu žádati okamžité zastavení nepřátelství na Dálném východě.

Podle amerických listů se na kompetentních místech prohlašuje, že vláda Spojených států amerických předloží bruselské konferenci devíti mocností program, který bude obsahovati tyto dva hlavní body: okamžité zastavení nepřátelství bez označení Japonska nebo Číny za vítěze či přemoženého; pokojné řešení územních a hospodářských otázek Dálného východu. — Signatáři smlouvy devíti mocností mají býti při tom prostředníky. Státní tajemník Hull měl ihned po svém návratu z Kanady podrobnou rozmluvu s presidentem Rooseveltem, která se prý týkala programu, jenž má být předložen.

Ženská hlídka.

Výběr v manželství.

Každý, kdo vstupuje v manželství s člověkem stiženým nějakým vážným defektem tělesným, duševním nebo povahovým, vydává se v nebezpečí, že tím způsobí neštěstí sobě i svým dětem. Některé z těchto vad jsou totiž nejen přímo škodlivé, nýbrž mohou býti přirozenou dědičností přeneseny na další generace. Opatrnost při manželském výběru je tedy prospěšná nejen pro jednotlivce, nýbrž i pro budoucnost národa.

Nejdůležitějším cílem je, vštípiti mládeži vysoké ideály, a to nejenom o manželství, nýbrž všeobecně. Abychom v této věci měli úspěch je třeba, abychom sami předcházeli dobrým příkladem. Stýkáme-li se pro svou zábavu s lidmi špatné pověsti, musíme očekávati, že naše děti budou dělati totéž. Budeme-li vyhledávati jen počestnou společnost, budou se naše děti pohybovati v téže společnosti. To je nejlepší způsob, jak je uchrániti před nešťastným manželstvím, a tím lze také nejlépe při péči k udržení dobré jakosti národa pro budoucnost.

Dalším úkolem je, aby byla mladým lidem dána dostatečná možnost vzájemně se poznati. Je třeba voliti k tomu vhodnou příležitost a nežádoucí individua musí býti co možná vyloučena. Pak nechme mladé, aby si sami vyřídili své záležitosti; zamilují se jistě rychle.

Manželství hodnotných linií by mělo býti tak trvalé, jak jen možno, neboť je žádoucí, aby takoví manželé měli četné děti, které by měly možnost získávati ze společnosti obou rodičů. Láska jest nejlepším prostředkem udržeti manželství, a proto by měla býti podporována manželství z lásky.

Obraťme nyní svou pozornost k jinému bodu. Má-li někdo důvody k obavám, že by jeho děti mohly býti ohroženy na příklad choromyslností, radí se často, aby se takový člověk vystříhal manželství s osobou, která jest podobně ohrožena. Je pravda, že dítě, které dostane, abychom tak řekli, dvojitou dávku špatných vloh, jednak od otce, jednak od mátky, je víc než dvojnásobně ohroženo tím, že se u něho projeví určité defekty. Je to tedy obyčejná moudrost, varuje-li se před manželstvím s podobně zatíženou osobou. Nesmíme se však klamati o tom, co se zde zkutečně děje. Dědičné zatížení nezmizí manželstvím s dobrou linií. Zůstane spíše jen skryto a rozptýleno více v populaci. Neukáže-li se ihned, běží nicméně skrytě dále a je připraveno kdykoli se projeviti v některé budoucí generaci.

Různé zprávy.

Rumunský následník trůnu šestnáctiletý.

25. října rumunský následník trůnu velkovévoda Michail dovršil 16 let svého věku. Podle ústavy a tradice je to t. zv. malá plnoletost, kdy následník je zařaděn do důstojnického sboru armády: za slavnostního ceremonielu dostává prvé výložky — výložky podporučíka, a stává se náčelníkem oddílu v pluku horských střelců, k němuž byl zařaděn. Úplné plnoletosti dosáhne princ za dva roky, kdy plnoprávně může nastoupiti na trůn po svém otci a stane se po právu rumunským senátorem.

Šestnácté narozeniny korunního prince a jeho jmenování na prvou důstojnickou hodnost bylo pro Rumunsko a jeho armádu velkým svátkem. Toto datum bylo v Sinaji oslaveno řadou krásných slavností, jichž se zúčastnili i představitelé jiných evropských vládnoucích rodin, jako na př. princ Pavel Jugoslávský, bratr belgického krále princ Karel Flanderský, švédský korunní princ Gustav Adolf, a jak známo i Maršál Śmigły-Rydz a j.

V Sinaji i v Bukurešti konaly se v den princových narozenin velké lidové slavnosti, ale rumunský národ i bez těchto vnějších pro evů v pominal tohoto dne. Rumunský lid je prosycen hlubokým monarchistickým citem, ale ke svému následníku trůnu chová zvlášť upřímnou lásku.

Národ dojemně miluje svého prince Michala, kterému osud připravil zcela výjimečnou životní dráhu. V útlém dětství, ve věku pouhých šesti let byl již králem a snad právě tato léta vtiskla mu pečeť oné zvláštní vážnosti a hloubavosti, které prince charakterisují. Již jako dítě byl předmětem zvláštních obřadů, které vyžadují velké vytrvalosti i od dospělého člověka. Účastnil se státních aktů spolu s členy Regentské rady v letech 1927-1930 a stal se na svůj věk velmi vážným.

Král Carol II., jako panovník hluboce demokratický, stará se o to, aby následník trůnu byl v neustálém styku s lidem. Princ Michail duševně i tělesně je na svůj věk mimořádně vyspělý. Je to skvěle urostlý mladík, silný a obratný sportovec, který jezdí stejně dobře na koni jako řídí automobil. Jeho odvaha při vážnosti charakteru a duševní zralosti získává mu ve veřejnosti obecné sympatie.

V Rumunsku působí 37 československých učitelů.

V Rumunsku se daří slovenským krajanům poměrně dobře, a to ve všech směrech, i národnostním, protože jim nikdo nebrání pěstovati svou řeč a kulturu a je jim dopřáno účastniti se práce v tamním veřejném životě. Nejvíc Slováků žije v oblasti žup Arad, Salaj, Bihor, Bukovina a Timis-Torontal. Těchto krajanů se týká nedávno uzavřená československo-rumunská školská konvence, jež se již prakticky provádí. V Rumunsku je již 11 samostatných slovenských škol a koncem t. m. bude otevřena další, již dvanáctá škola. Škola byla vybudována za finanční podpory Slovenské odbočky Národní rady čsl. a spolku Komenský v Praze. V duchu užší malodohodové spolupráce se začíná soustavnější péče o školství rumunské čsl. menšiny, a začátkem října odešlo na tamní menšinové školy 18

nových učitelů ze středního a východního Slovenska. Tím byl počet československých učitelů v Rumunsku zvýšen na 37. Z nich 27 platí bratislavská odbočka Národní rady čsl. a 10 školní správa spolu se spolkem Komenský.

Ve Varšavě má býti vybudována podzemní dráha.

Jak oznamuje jedna z varšavských zpravodajských agentur, zakládá se nyní ve Varšavě akciová společnost, která má provésti stavbu varšavské podzemní dráhy. Varšavský tisk zahájil již před delší dobou energickou kampaň pro zbudování podzemní dráhy. Oficiósní „Gazeta Polska“ uveřejnila tyto dny článek, v němž se m. j. poukazuje na velký význam podzemní dráhy v případě války. Tunely podzemní dráhy mohou totiž obyvatelstvu hlavního města poskytnouti ideální úkryt před eventuelním plynovým útokem. „Gazeta Polska“ zároveň konstatovala, že ohromné náklady spojené se stavbou podzemní dráhy přesahují finanční možnosti varšavské obce, a domáhá se proto finanční pomoci státu pro tento účel. Ke stavbě varšavského „metra“ by bylo zapotřebí dvou až tři let.

Výsledky geologického badání v Polsku.

Polský státní geologický ústav a experti velkých průmyslových podniků konali výzkumy v pohoří Svatého kříže ve středním Polsku a zjistili, že na mnohých místech se vyskytují bohatá ložiska barytu. Této suroviny, používané hojně gumovým a chemickým průmyslem, dováží se každoročně do Polska přes 5.000 tun z Německa a Československa. Ve Strawczynku v kieleckém vojevodství započalo se již s exploatací barytového ložiska a zároveň byla v Kielcích uvedena v činnost továrna, která stačí produkovati nejen všechen baryt, jehož je v zemi potřebí, nýbrž i barytové soli. V pohoří Svatého kříže byla dále nalezeno ložisko křemenné pěny, kterou Polsko dosud dováželo z Maďarska. Křemenné pěny se používá při výrobě dynamitu a kromě toho v petrolejářském a mýdelném průmyslu a jako isolačního prostředku. Konečně se v blízkosti nedávno objeveného ložiska železa přišlo na vysokoprocentní kysličník železitý, který má význam pro průmysl barev a emailů, jakož i pro jiné živnosti.

Z pasáka vepřů finančníkem španělského povstání.

Juan March nemůže se chlubit řadou předků jako někteří vynikající Španělé. Nezná ani otce, ani matky. Byl nalezencem.

Pěstoun svěřil mu stádo vepřů, aby je pásl. Juan March na tuto dobu nikdy nezapomněl, svou pastýřskou berlu, již jako hoch mával nad polodivokými, černoštětinatými vepři na Mallorce, vozí ještě dnes jako talisman ve svých zavazadlech.

Do školy nikdy nechodil. Je jedním z mnoha analfabetů Španělska a říká se o něm, že neumí ještě dnes ani číst, ani psát.

Z pastevce vepřů se stal podloudníkem. Pašoval tabák a tento výdělek se stal základem jeho pozdějšího bohatství. Když si ušetřil několik set peset, počal půjčovati peníze na vysoké úroky. Lichvář v malém. March se stal zakrátko největším majitelem pozemností na Mallorce. Pak tuto pozemkovou spekulaci rozšířil na španělskou pevninu. Pak založil továrnu na cigarety a doutníky, koupil si loď a dával si pašovati z Maroka tabák. Hotové doutníky a cigarety pašoval zpět do Maroka. Tímto způsobem ušetřil si vysoká cla a stal se láci vážným konkurentem španělského tabákového monopolu.

Přišla světová válka. — Juan March rozšířil své obchody. Nakoupil lodi přivážel ze všech přístavů světa maso, kůže, tabák, dříví, rudy a ovoce a prodával vše do Francie. Válečný spekulant velkého stylu.

Krátce po válce se stal poslancem. A tu v parlamentě došlo jednoho dne k řeči o bídě tabákového monopolu a v ní na její příčinu, na samého pana Marcha. Na množství výčitek odpověděl March výzvou, aby mu tabákový monopol pronajali, potom že zmizí důvody k bědování. Po této výzvě projevil o Marcha zájem Primo de Rivera. Dal jej zkrátka zatknouti. Ovšem, byl to přehmat, neboť March jako poslanec byl chráněn imunitou a proto s urychlením puštěn na svobodu.

To však nebylo na závadu, aby nemohl býti pověřen vyšetřující soudce prozkoumáním Marchových obchodů. Dlouho nebylo slyšeti o výsledku šetření, až se na ně zeptal jistý poslanec. Po jeho dotazu bylo nařízeno nové vyšetřování, tentokrát proti — vyšetřujícímu soudci. Ale o Marchovi se řeklo, že opravdu je nejlépe učinit py-

---

288.

Rotborn kromě svých peněz nemá nic, co by na něm šlechtice prozrazovalo, posilovalo v něm odhodlání, že přes veškeré bránění hraběnčino zamezí jakýkoliv nečestný pád Arturův. Byl příliš důsledný a příliš hrdý, aby byl zůstal na polovině cesty a chystal-li se Rotborn k porážce Arturově, chystal se hrabě k jeho záchranění.

To bude záchrana těžka, napřed předvídal, a proto již nyní začal se starati u známých, aby akce, kterou zahájí, měla pevný podklad a naději v příznivý výsledek. Ale počal sám pochybovati ve zdar, když téměř odevšad dostával nepříjemné zprávy a vytáčky. Snad bude nešťastný hoch ztracen, soužil se myšlenkami, měl bych za ním jeti a promluviti s ním vážné slovo. Kdyby prodal některé dvory nebo část lesů, snížil by dluhy své a co by zbylo na pohledávkách, zapůjčily by mu rády banky, kdyby Rotborn žádal za zaplacení.

Jenže Rotborn byl rychlejší než on a rozuměl lépe obchodům než jeho tajný, hraběcí soupeř. Za týden po tom, co byl Arturovi doručen výměr, oznamující, že baron Rotborn převzal všechny jeho dluhy a dal je vtěliti na statek, byl Arturovi doručen druhý výměr, jenž proň znamenal počátek konce.

285.

„Můžete si pomyslit, co psal. Hloupý list, plný frází. Promiňte, my jsme nadužívali vašeho pohostinství a zítra odjedeme.“

„Chcete odejet a nechat ho bez pokárání?“

To ne, s baronem Vukotičem promluvíme si ještě jinde a jinak.“

„Nešetřte ho, buďte přísný,“ volala rozčileně. „On nešetří mne, ani Alice, ať také zakusí něco zlého.“

„Nebudu se mstít, budu si počínat jako chladně počínající obchodník. O tom ještě uslyšíte, napíši vám výsledek. Hrabě není přítomen?“

„Nemluvte mi o hraběti, odešel se hněvem. Řekla jsem mu, že jeho slabost vše zavinila a že se Artur naň spoléhá. Odvážil se mi říci, že nemám srdce a že jsem vyhnala Artura z domu. Což jsem snad měla tu poběhlici vzít k sobě do domu a prosit ji, aby se stala mojí neteří?“

„Hrabě má podivné náhledy, do kterých mi arci nic není. Nechci s ním již o záležitosti promluvit jediného slova, rád bych mu pouze oznámil náš odjezd.“

„Až odjedete, budu zde jako ztracena,“ naříkala slabošsky.

„Zase se vzpamatujete. Ani nám nebude veselo a přece doufám, že vše přestojíme.

tláka hajným. A March, pachtýř státního španělského tabákového monopolu, učinil konec pašování tabáku továrníka Juana Marcha.

Za republiky byl zatčen a měl být dopraven do obávaného vězení v Alcala de Henerez. Podařilo se mu však uprchnouti. Dostal se na Gibraltar, pak do Francie a nyní cestuje a vyjednává za Francovu vládu, kterou financuje.

Mikado.

Mikado jest titul japonské císařské výsosti.

Japonci sami jmenují jej Nebeským císařem. Ačkoliv slovo Mikado jest starojaponské, nikdo jej už dnes neužívá.

Starobylost japonské císařské rodiny jest ve světě unikum. První paragraf jejich ústavy říká: japonské císařství bude řízeno a spravováno generací císařskou nepřetržitě na věčné časy. Vlivem těchto okolností původ japonské císařské rodiny ztrácí se v mracích šedé minulosti.

Podle národní historie byl, po nekonečných nebeských generacích, prvním pozemským císařem Gimmu Tennô, 660 r. př. Kr. Podle toho trva císařská rodina na zemi 2.600 let.

Musíme vědět, že císař je nejen hlavou státu, ale i hlavou náboženství — šintoismu. Dle japonské mytologie bylo toto náboženství přijato celým národem a císařem je vlastně živým bohem. Porozumíme tedy, že duchové zemřelých, na nebe vstoupivších císasařů, jsou zbožňováni. Nejslavnější mezi nimi jsou bezpochyby Gimmu Tennô, zakladatel císařství a Meiji Tennô, obnovitel země.

Když císař nebo některý člen vládnoucí rodiny projíždí ulicemi japonského města, lid stojí na obou stranách a tiše se sklání při přiblížení se jeho kočáru nebo auta. Tato scéna je opravdu dojemná. Jiná pozoruhodnost tu je, že nesmí být člen císařské rodiny pozorován shora. Lidé nemohou tedy stát na různých vyvýšeninách, kamenech, střechách atd., ani pozorovati hodnostáře z oken.

Fotografie císařských manželů zdobí každé japonské obydlí, od paláce — až k nejbídnější boudě dřevařově.

Jméno nynějšího vládnoucího císaře jest Hirohito, ale všichni jej jednoduše jmenují Císař; v historii jej budou znáti pod jménem Šoua-Tennô, dle jména nynější epochy (šoua).

Každá vládnoucí perioda jest jmenována speciálním jménem. Nynější císař jest ještě mladý; narodil se 1911 a císařovna 1913. Císařský pár má tři dcery a jednoho syna, který jest „dědicem“. Císař má tři bratry a rodina sestává mimo toho z vdovy předchozího císaře a dosti velkého počtu princů a princezen. Císařský palác nalézá se přirozeně v Tokiu a jeho překrásná japonská architektura ostře kontrastuje s banálně nestylovou obchodní čtvrtí.

Hospodářský zpravodaj.

Aktuality.

Říjen a listopad je nejvhodnější doba k dělání rybízových řízků. Pro řízky se vybírají letorosty jen silné, vyzrále. Délka asi 20—25 cm. Spodní řez nemusí být proveden pod očkem, protože rybíz vyvinuje hojnost kořínku po celé délce. Řízky se pichají šikmo do půdy ve směru proti slunci tak, aby vyčnívaly pouze 5 cm. Angrešty musí se řízkovati výhradně v srpnu. — Celer je proti zimě hodně otužilý a není proto třeba se záhonů předčasně jej sklízet. Naopak, předčasně sklizený celer není ještě dobře vyzralý a předčasně se kazí. Na záhoně snese dobře několik stupňů mrazu. Předčasdě sklízený celer nikdy nevydrží do jara. — Kořenovou petržel můžeme klidně ponechati na záhoně přes celou zimu. Pozor však na hrabcše! — Které dřeviny nemáme vysazovat na podzim? Břízu, buk, dub, vrbu, ibišek syhský, sazaník, lýkovec, vilín, rhododendron, mandlovník, azalky a některé keře stále zelené. — Utrpí-li v zi-

CENY OBILÍ.

Záznam 25.X. volyňské plodinové bursy.

Žito	zl. 21.—	za 100 kg
Pšenice	„ 29.25	„
Ječmen	„ 18.75	„
Oves	„ 18.50	„
Hrečka	„ 18.50	„
Proso	„ 18.—	„
Řepák	„ 60.—	„
Hrách	„ 30.—	„
Seno	„ 10 —	„
Sláma	„ 6.—	„
Jetel	„100.—	„

286.

Snad napadnu hraběte někde venku. S Bohem, hraběnko!“

Napadl hraběte až navečer. Přijel z nejvzdálenějšího dvora a jako by chtěl předejíti nemilému hovoru, počal vykládati o novém zařízení dvora, na kterém dal pěstovati na zkoušku chov čistokrevného dobytka. Teprve po chvíli, když nikdo mu neodpovídal, jako by se zastyděl za banální předmět svého hovoru, zamlčel se a zasmušeně se díval před sebe.

„Musíme ráno odejet, promiňte, že jsme tak dlouho vás obtěžovali,“ pravil po chvíli Rotborn.

„Jest mi velice líto, že odjíždíte s takovou smutnou náladou. Snad mi nevěříte, ale ujišťuji vás, že bych si byl vroucně přál, aby byla Alice již nikdy víc odtud neodjížděla.“

„Jste vždy velmi galantní,“ prohodil Rotborn ironicky.

„Ovšem, jest to mým zvykem, býti galantním,“ odtušil pokojně, „ale je mým zvykem býti také přímým. Co jsem pronesl, pronesl jsem s plným vědomím a doufám, že aspoň Alice o mé upřímnosti nepochybuje.“

„Kdyby byl můj otec, jako jste vy, byla bych šťastna,“ řekla Alice hlasem, plným beznadějného žalu a potlačila slze, které se jí draly do očí.

287.

Rotborn zaťal zuby do spodního rtu, ale neodpověděl nic. Mlčky odbýváno jídlo a po jídle proneseno několik bezvýznamných vět, po nichž se všichni rozcházeli do svých pokojů. Hraběnka na mužovo přání dobré noci ani neodpověděla a když se k ní blížil, aby jí ruku políbil, otočila se a vyšla rychle ven.

Stejně ponuře a nevlídně odbyl se odjezd hostí. Alice se opanovala, že nepropukla v pláč, ale její pleť byla šedožlutá a její oči po bezesné noci zapadlé a bez ohně. S hraběnkou se rozloučila s lhostejným kvapem, hraběti však vřele stiskla ruku a než se nedál, políbila ho na rty. S opravdovou účastí sledoval hrabě povozy a vrátiv se do kanceláře, celé dopoledne nevyšel ven. Ve zlém výrazu Rotbornově četl zřejmě. že teď teprve začne býti on činným a uvažoval o všem, co by se mohlo státi. Byl-li mu Rotborn již dříve málo příjemný, teď mu byl odporný a cítil proti němu nechuť. Tušil v něm nebezpečného muže, který se bude mstít a který Arturovi neuleví, zvláště když se může odvolati na přísné přání hraběnčino, která, zlostí zaslepená, ani nepovážila, co podniká.

Předejít skandálům a zkáze Arturově, považoval hrabě za svou mužnou povinnost i kdyby Artur nebyl jeho příbuzným. Vědomí, že Artur patří jako on ke staré šlechtě a že

mě stálozelené keře mrazem, není je třeba považovat za ztracené. Je pouze třeba z jara silně je seříznout a vydatně zalévati a občas přihnojit slabým roztokem ledku nebo močůvkou. Také jehličiny, jejichž jehličky zhnědly, ale neopadávají, se zotaví. — Všechny druhy lilií, kromě candidum, je nejlépe vysazovati v listopadu. Pozor však na čerstvou mrvu; tu nesnášejí. Cibule se musí sázet hodně hluboko, poněvadž tvoří dvoje kořínky. Pravé na spodu cibule a pak jednoroční na dolejší části lodyhy, přímo na cibuli. Tyto kořínky slouží skoro výbradně k sbírání vláhy. — Tulipány, narcisky a anemonky není třeba vybírati po vegetaci ze země. Mohou na jednom místě zůstati i po několik let. Je ovšem třeba je přihnojovati.

Z Chmelného trhu.

CHMEL.

Žatec 23.X.

Na venkově i na trhu v Žatci se v uplynulém týdnu dále vykupoval žatecký chmel, i když obraty nedosahovaly výše týdnů předchozích. Hledaly se hlavně levné střední chmele a pak výběrové chmele, kdežto dobré střední a prima druhy byly méně obchodovány. — Nákupy se prováděly na účet ciziny, menší množství pro domácí účely.

Ceny jsou nezměněné a pohybují se v rámci

Kč 700 — až 1000·— za 50 kg.

Veřejná známkovna chmele v Žatci ověřila a vyexpedovala dosud 26.000 žoků v čisté váze 64.000 c. c. po 50 kg žateckého chmele letošní sklizně.

Český odbor Jednoty chmelařské v Žatci.

Adresa redakce a administrace: Kwasiłów na Wołyniu. Tiskne a vydává Vydavatelství a tiskarna „Hlas Volyně“ spol. s r. o. Odpovědný redaktor V. Perný. Roční předplatné 10 zl., čtvrtletně — 3 zl. Do zahraničí o 2 zl. 50 gr. ročně více. Cena inserátu: vel. 1/12 zadních stránek 6 zl. za jednou. V předu o 50% dráže. Při delší inserci značná sleva.